

Warunki pracy i zasady wynagradzania tłumaczy konferencyjnych

1. Obowiązki zawodowe tłumacza
  1. Tłumacz podejmuje się tłumaczenia, jeśli posiada wiedzę i kwalifikacje do jego profesjonalnego wykonania.
  2. Tłumacz wykonuje tłumaczenie osobiście, zgodnie ze swoją najlepszą wiedzą i umiejętnościami, sumiennie i odpowiedzialnie.
  3. Tłumacz nie powinien przyjmować zleceń, które mogłyby naruszyć jego godność zawodową, a swym wyglądem i zachowaniem nie powinien przynosić ujmy dobremu imieniu tłumacza.
  4. Tłumacz przestrzega tajemnicy zawodowej.
  5. Tłumacz pracujący w zespole kieruje się w pracy zasadami koleżeństwa i życzliwości wobec pozostałych członków zespołu.
  6. Tłumacz przestrzega zasad etyki i solidarności zawodowej wobec innych tłumaczy.
2. Umowa pomiędzy tłumaczem a zleceniodawcą
  1. Tłumacz i zleceniodawca zawierają umowę cywilnoprawną, w której ustalają prawa i obowiązki stron, w szczególności zakres, warunki i czas trwania tłumaczenia oraz honorarium tłumacza, a także warunki odstąpienia od umowy.
  2. Przed zawarciem umowy tłumacz powinien uzyskać dokładne informacje o zakresie merytorycznym zlecenia, a ich udzielenie jest obowiązkiem zleceniodawcy.
  3. W umowie należy w szczególności uregulować dopuszczalność zmian tematu lub trybu tłumaczenia (np. tłumaczenie symultaniczne, w tym także szeptane, zamiast konsekwentnego) oraz terminy ich uzgodnienia z tłumaczem (co najmniej 24 godziny przed rozpoczęciem tłumaczenia).
  4. W umowie należy określić dzienny czas pracy tłumacza oraz prawa i obowiązki stron w wypadku potrzeby przedłużenia tłumaczenia poza czas przewidziany w umowie.
  5. Zakres tłumaczenia (symultanicznego, konsekwentnego, szeptanego) podczas wydarzeń i imprez towarzyszących poza oficjalnym programem, w tym podczas tzw. spotkań integracyjnych, powinny określać odrębne postanowienia umowy.
  6. W wypadku odstąpienia zleceniodawcy od umowy w terminach określonych w punkcie 5.6., tłumacz ma prawo do pełnego, przewidzianego w umowie honorarium.
  7. Jeżeli z jakichkolwiek przyczyn tłumacz nie może wykonać umowy osobiście, jest zobowiązany powiadomić o tym zleceniodawcę oraz zapewnić równorzędne zastępstwo na warunkach określonych w umowie.
  8. Do wykonanego tłumaczenia stosuje się przepisy o ochronie własności intelektualnej. Przeniesienie autorskich praw majątkowych do tłumaczenia reguluje umowa. Utrwalenie tłumaczenia i jego wykorzystanie wykraczające poza zakres umowy wymaga zgody zleceniodawcy i tłumacza.
  9. W przypadku tłumaczeń transmitowanych przez media, nadawca powinien zawsze podać nazwisko tłumacza.
  10. W razie rozbieżności między tłumaczeniem ustnym a oryginalnym przemówieniem (lub jego tłumaczeniem pisemnym po korekcie) decyduje oryginalne przemówienie (lub jego tłumaczenie pisemne po korekcie).
3. Warunki pracy, obowiązki tłumacza i zleceniodawcy
  1. Przygotowanie

1. Tłumacz zawsze rzetelnie przygotowuje się do tłumaczenia.
2. Tłumaczowi przysługuje wynagrodzenie za udział w rozmowach kwalifikacyjnych, spotkaniach informacyjnych (briefingach) i próbach.
3. Zleceniodawca zapewnia tłumaczowi w terminie umożliwiającym przygotowanie się do tłumaczenia komplet materiałów (program konferencji, porządek obrad, lista uczestników, sprawozdania, referaty, tezy, wnioski, materiały pomocnicze, itd.) w językach konferencji/tłumaczenia.
4. Niezależnie od trybu tłumaczenia, teksty wystąpień czytanych powinny być wcześniej dostarczone tłumaczowi w celu przygotowania się do pracy. Tłumacz może odmówić tłumaczenia tekstu odczytywanego przez mówcę, jeżeli tekst ten nie został mu dostarczony w czasie umożliwiającym zapoznanie się z nim; dotyczy to w szczególności wystąpień zawierających cytaty z dzieł literackich, aktów prawnych, norm lub innych dokumentów.
5. Jeżeli zmiany tematu lub trybu tłumaczenia (np. tłumaczenie symultaniczne, w tym także szeptane, zamiast konsekwentnego) nie zostały odpowiednio wcześniej uzgodnione z tłumaczem, tłumacz może odmówić wykonania tłumaczenia, zachowując przy tym prawo do honorarium przewidzianego w umowie.
6. Jeśli program konferencji przewiduje przemieszczanie się, zleceniodawca zapewnia tłumaczowi takie same możliwości przemieszczania się, jak uczestnikom konferencji.

2. Tłumaczenie symultaniczne

1. Przed rozpoczęciem konferencji tłumacze powinni zostać zapoznani z obsługą aparatury oraz potwierdzić właściwą jakość dźwięku.
2. Niezależnie od czasu trwania tłumaczenia symultanicznego, w kabinie zawsze pracuje zespół składający się przynajmniej z dwóch tłumaczy. W przypadku tłumaczenia o wysokim stopniu trudności albo tłumaczenia o tematyce specjalistycznej lub - wyjątkowo - gdy czas tłumaczenia przekracza 8 godzin, w zespole powinno być trzech tłumaczy.
3. Tłumacze zmieniają się przy mikrofonie zgodnie z ustaleniami zespołu; niedopuszczalne jest zakłócanie pracy zespołu w czasie trwania tłumaczenia (np. żądanie od tłumacza, będącego członkiem zespołu, wykonywania innych tłumaczeń).
4. Ustawienie kabin musi zapewnić tłumaczowi optymalną widoczność sali obrad, mówców oraz prezentowanych materiałów. Zleceniodawca winien zapewnić tłumaczom kontakt wzrokowy z salą lub odpowiednie wyposażenie audiowizualne, które umożliwi widoczność.
5. Utrwalanie, w tym nagrywanie tłumaczenia, wymaga zgody zespołu. Niedopuszczalne jest umieszczanie bezpośrednio w kabinie jakichkolwiek urządzeń do nagrywania.
6. Kabinę oraz aparaturę do tłumaczenia symultanicznego powinny być zgodne z właściwymi normami, w szczególności ISO 4043, ISO 140-4 i ISO 717-1.
7. Tłumaczenie „szeptane” jest formą tłumaczenia symultanicznego i jako takie wymaga pracy dwóch tłumaczy.
8. Ze względu na ograniczoną słyszalność tłumaczenia szeptem, jest ono dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach i dla małej liczby słuchaczy (do 3 osób).
9. Dla poprawy słyszalności tłumaczenia szeptanego lub tłumaczenia dla większej grupy odbiorców należy użyć przenośnego zestawu do tłumaczenia, składającego z mikrofonu dla tłumacza oraz słuchawek dla słuchaczy, przy czym tłumaczowi należy zapewnić odstuch mówcy w słuchawkach z regulacją poziomu głośności.

10. Tłumacz ma prawo przerwać tłumaczenie, jeżeli stwierdzi, że nie zapewniono warunków jego należytego wykonania (np. odpowiedniej słyszalności i jakości dźwięku), przy czym zachowuje prawo do otrzymania pełnego honorarium
11. Tłumaczenie materiałów filmowych podczas konferencji wymaga uzyskania uprzedniej zgody tłumaczy oraz zapewnienia odstępu dźwięku bezpośrednio w słuchawkach tłumaczy. Tłumacz może odmówić tłumaczenia materiału filmowego, jeżeli nie miał możliwości wcześniejszego zapoznania się z nim lub nie otrzymał tekstu ścieżki dźwiękowej. Dotyczy to również audiowizualnych materiałów reklamowych i wizerunkowych prezentowanych podczas konferencji.
12. Tłumaczenie symultaniczne powinno być preferowanym trybem tłumaczenia konferencji prasowych na żywo w celu poprowadzenia sygnału dźwiękowego bezpośrednio do słuchawek tłumaczy i uniknięcia problemów z akustyką sali.

3. Tłumaczenie konsekwentne

1. Do tłumaczenia konsekwentnego stosuje się odpowiednio postanowienia dotyczące tłumaczenia symultanicznego.
2. W wypadku tłumaczenia dla większej liczby osób konieczne jest zapewnienie sprzętu nagłaśniającego, osobnego mikrofonu dla tłumacza i odpowiedniej akustyki sali.
3. Tłumaczenie konsekwentne trwające powyżej 4 godzin zawsze wykonuje zespół dwóch tłumaczy
4. Jeżeli z jakichś przyczyn tłumaczenie konsekwentne wykonuje tylko jeden tłumacz, zaleca się 15 minut przerwy po każdych 45 minutach tłumaczenia.
5. Do utrwalania tłumaczenia konsekwentnego stosuje się odpowiednio zapisy dotyczące tłumaczenia symultanicznego (patrz punkt 3.2.5.).

4. Czas pracy tłumacza

1. Czas pracy tłumacza liczony jest od godziny, na którą tłumacz został zamówiony zgodnie z umową, do określonej w umowie godziny zakończenia tłumaczenia. Jeżeli określony w umowie czas pracy tłumacza ulegnie przedłużeniu, wówczas tłumaczowi przysługuje wynagrodzenie za czas pracy od godziny rozpoczęcia tłumaczenia do godziny faktycznego zakończenia tłumaczenia.
2. Czas pracy tłumacza obejmuje również wszystkie przerwy dla uczestników konferencji, w trakcie których przysługuje mu prawo do odpoczynku. Tłumacz nie wykonuje wtedy żadnych dodatkowych tłumaczeń na rzecz zleceniodawcy.
3. W wypadku konferencji całonocnych tłumaczowi przysługuje co najmniej jednogodzinna przerwa na posiłek, wliczana do czasu pracy.
4. Tłumacz powinien przybyć na miejsce tłumaczenia w terminie ustalonym ze zleceniodawcą (zwykle co najmniej 30 min. przed rozpoczęciem tłumaczenia na konferencji jednodniowej i pierwszego dnia konferencji wielodniowych oraz co najmniej 15 min. przed rozpoczęciem w kolejnych dniach trwania konferencji).
5. Czas pracy tłumacza nie powinien przekraczać ośmiu godzin dziennie. Tłumacz może wyrazić zgodę na przedłużenie dziennego czasu tłumaczenia ponad osiem godzin, za co przysługuje mu dodatkowe honorarium, obliczane zgodnie z ogólnymi zasadami obliczania honorarium za tłumaczenie ustne.
6. Czas pracy tłumacza w trakcie tzw. tłumaczenia wyjazdowego reguluje dodatkowo punkt 6.

5. Honorarium tłumacza

1. Honorarium za tłumaczenie jest ustalane w umowie między tłumaczem lub zespołem tłumaczy a zleceniodawcą.
2. Godzine honorarium za tłumaczenie powinno uwzględniać w szczególności nakłady ponoszone przez tłumacza (w tym m.in. na aktualizację wiedzy, dodatkowe ubezpieczenia i in.) i rzeczywisty czas poświęcony na przygotowanie

się do tłumaczenia.

3. Minimalne honorarium za jeden dzień pracy tłumacza, niezależnie od czasu trwania tłumaczenia, to honorarium za jeden ośmiogodzinny dzień tłumaczenia (tłumaczenie w czasie do ośmiu godzin wraz z przerwami), czyli tzw. stawka dzienna lub, wyjątkowo, w wypadku krótkich zleceń, tj. tłumaczenia w czasie nieprzekraczającym czterech godzin, honorarium za tzw. blok, tj. pół stawki dziennej. Jeżeli tłumacz wyrazi zgodę na przedłużenie czasu tłumaczenia, przysługuje mu dodatkowe honorarium za każdy rozpoczęty blok.
  4. Minimalne honorarium za każdy dzień tłumaczenia wyjazdowego jest równe co najmniej jednej stawce dziennej za każdy dzień tłumaczenia, niezależnie od czasu trwania tłumaczenia.
  5. Za pracę w dni ustawowo wolne od pracy honorarium tłumacza (stawkę dzienną lub blok) zwiększa się o co najmniej 50%, a za pracę w godzinach nocnych (od 22:00 do 6:00) o 100%.
  6. W wypadku odstąpienia zleceniodawcy od umowy (odwołania tłumaczenia) w terminie od 14 do 7 dni przed umówionym terminem wykonania tłumaczenia, tłumaczowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości połowy stawki dziennej za każdy dzień tłumaczenia. Jeżeli odstąpienie od umowy nastąpiło w szczególnie krótkim terminie przed przewidzianym wykonaniem tłumaczenia, tj. mniej niż 7 dni przed jego wykonaniem, tłumaczowi przysługuje honorarium w pełnej wysokości przewidzianej w umowie.
  7. Tłumacze pracujący w jednym zespole otrzymują równe wynagrodzenie.
6. Tłumaczenie wyjazdowe
1. Tłumaczenie wyjazdowe oznacza tłumaczenie wykonywane poza miejscem zamieszkania tłumacza, jeśli odległość od miejsca zamieszkania tłumacza przekracza 50 km.
  2. W przypadku tłumaczenia wyjazdowego przyjmuje się, że czas pracy tłumacza wynosi nie mniej niż osiem godzin dziennie. Jeżeli czas tłumaczenia wyjazdowego przekracza osiem godzin, tłumaczowi przysługuje dodatkowe honorarium.
  3. Za każdy zaplanowany pełny dzień przerwy podczas tłumaczenia wyjazdowego tłumacz otrzymuje honorarium w wysokości co najmniej połowy stawki dziennej. Za dni przerwy podczas tłumaczenia wyjazdowego, które nie zostały zaplanowane i uzgodnione z tłumaczem, tłumacz powinien otrzymać honorarium w wysokości stawki dziennej.
  4. Jeżeli dojazd do miejsca tłumaczenia wyjazdowego i odpowiednio powrót z niego wymaga dodatkowych dni lub trwa dłużej niż 4 godziny, tłumaczowi przysługuje honorarium równe co najmniej połowie stawki dziennej za każdy dzień/czas trwania podróży.
  5. W przypadku tłumaczenia wyjazdowego tłumaczowi przysługują:
    - noclegi w hotelu (tym samym, w którym nocują uczestnicy lub znajdującym się w pobliżu miejsca konferencji) w pokoju jednoosobowym oraz całodzienne wyżywienie na koszt organizatora lub stosowne diety;
    - przyjazd i nocleg w przeddzień konferencji oraz ewentualnie - w zależności od miejsca konferencji i dostępnych możliwości transportu - nocleg po konferencji;
    - przejazd uzgodnionym środkiem transportu na koszt organizatora.

Dokument opracowany na podstawie wytycznych i dokumentów Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich oraz organizacji i instytucji międzynarodowych ([FIT](#), [ONZ](#), [AIIC](#), [IAPTI](#), [DG INTE](#) Parlamentu Europejskiego) - przyjęty uchwałą na posiedzeniu Zarządu Stowarzyszenia Tłumaczy Polskich w dniu 11 października 2013 r.